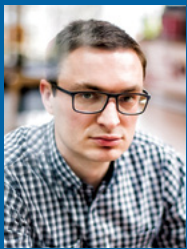

▶ ZAČALA STAVBA PROTIPOVODŇOVÉ OCHRANY NA SVRATCE str. 2

- ▶ **ROZHOVOR S MINISTRYNÍ ANNOU HUBÁČKOVOU** str. 6
- ▶ **HLASTE PROJEKTY DO ADAPTERRA AWARDS** str. 8
- ▶ **JAK SE CHRÁNÍ SOVA PÁLENÁ** str. 12

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v minulém úvodníku jsem vám zapomněl představit komiks, který v našem časopisu nově najdete, ale věřím, že jste ho objevili sami. Jeho námětem bude, jak jinak, životní prostředí a doufám, že se vám bude líbit. V každém vydání vyjde jeden díl.

Od posledních voleb máme novou vládu a v našem časopise přinášíme rozhovor

s ministryní životního prostředí Annou Hubáčkovou. Dozvíte se, na co se její rezort chce zaměřit a jaké priority bude zastávat.

Jednou z prvních akcí paní ministryně ve funkci bylo slavnostní zahájení velké investice na Svatce v Brně. Vznikne tam velký soubor protipovodňových opatření, který kromě ochrany před velkou vodou upraví i prostor kolem řeky tak, aby vznikla krásná rekreační a volnočasová zóna. Projekt za více než miliardu korun je podpořen z Národního plánu obnovy a Brno si od něj slibuje přínos ekologický i společenský.

Pravidelně se věnujeme úspěšným projektům. V minulém čísle jsem připomněl neradostný osud sýčka v české krajině, tentokrát se věnujeme sově pálené, která také potřebuje ochranu. Možná paradoxně se sově daří v lidských stavbách, někdy se ale z příhodných prostor stávají technické pasti, se kterými si nebohé sovy neumějí poradit. Tomu se snaží předcházet ochránci těchto krásných ptáků. Majestátní opěrci ochranu potřebují, jinak je možné, že je následující generace budou znát jenom z filmů s Harrym Potterem. Ve skutečnosti sovy dopisy nenosí, ale užitečné jsou jinak.

Ne tak populární jako sovy, ale velmi důležitý je mechorost. Když už jsme u fantasy literatury, tak jedním z mágů Neviditelné univerzity byl Trávomil Mechorost, který žil daleko od hlavního města a pomalu zarůstal mechem (ve zkratce). Skutečným mechorostům se věnují v Krkonoších a pro nás laiky je asi nejdůležitější, že se jedná o rozsáhlé organismy, které zadržují vodu a pomáhají udržet v lesích stabilní klima. To, že odborníci našli například dvouhrotec dlouhý, je taková třešinka, která rozněžní srdce nejednoho bryologa.

Informujeme i o méně poetických projektech, například o pasivní sportovní hale nebo solární politice jedné obce. A po vzoru Novy z dob Vladimíra Železného dáváme i my zvířátko nakonec – pro únor je jím panda.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

MINISTRYNĚ HUBÁČKOVÁ ZAHÁJILA V BRNĚ STAVBU PROTIPOVODŇOVÝCH OPATŘENÍ

Na začátku ledna byla zahájena dlouho očekávaná výstavba přírodě blízkých protipovodňových opatření na řece Svatce. Z Národního plánu obnovy půjde přes 700 milionů korun.

Na nábreží v úseku od Riviéry přes Poříčí k železničnímu viaduktu na Uhelné ulici dostane řeka více prostoru a Brňané místo k procházkám, sportu i odpočinku. Předpokládaný termín dokončení protipovodňových opatření je říjen příštího roku. Projekt je financován z evropského Nástroje pro oživení a odolnost.

Proměna více než tří kilometrů obou břehů Svatky je připravena na základě návrhu zpracovaného týmem uznávaného architekta Ivana Rullera, který zvítězil v mezinárodní architektonicko-krajinářské soutěži. Hlavním cílem navržených úprav je ochránit město a jeho obyvatele před stoletou vodou. Snížením vysokých břehů a rozšířením koryta bude dosaženo dalšího zvýšení kapacity řeky.

„Nábreží se dostane blíže k vodní hladině a vznikne krásná rekreační i volnočasová zóna. Prostředí bude bezbariérové, a tak bude vhodné pro vozíčkáře, seniory či maminky s dětmi. Spolu s vysazením více než 600 nových stromů vznikne u Svatky živá zóna pro setkávání lidí. Příkladem je třeba areál bývalé chatové osady Favorit na Bauerově, kde budou vytvořeny nádrže, tůňe a mokřady, přes které bude navíc postavena nová lávka. V rámci změn v lokalitě potěšíme také cyklisty: na cyklostezce vzniknou dva nové cyklopodjezdy, a to pod mosty na Vídeňské a na Renneské,“ řekla primátorka města Brna Markéta Vaňková a dodala: „Vysoutěžená cena prací, které potrvají do října 2023, je 1,26 miliardy korun bez DPH. Kofinancovány budou z větší části

z Národního plánu obnovy, prostřednictvím Národního programu Životní prostředí. Práce na nábreží budou dále spojeny s potřebnými investicemi do související infrastruktury. Především budou přeloženy vodovody nebo kanalizace a namísto sto let staré kmenové stoky vznikne nová. Aby byl co nejméně omezen život v okolí Poříčí i zbytku města, budou práce probíhat postupně a po etapách. Konkrétní dopravní omezení se v tuto chvíli řeší a budeme o nich samozřejmě informovat. Jakmile skončí budování protipovodňových opatření, chceme na ně navázat rekonstrukcí a rozšířením Vídeňské v úseku od Poříčí včetně mostu až po ulici Jihlavskou.“

„Je to unikátní projekt zaměřený na přírodě blízká protipovodňová opatření, jaký v Česku nemá obdoby. Tato revitalizace, díky rozšíření koryta řeky a také díky klidovým zónám pro obyvatele Brna i pro živou přírodu, dává prostor přírodě blízké krajině a je dobrým příkladem, jak by měly vypadat podporované prvky

Proměna více než tří kilometrů obou břehů Svatky je připravena na základě návrhu týmu architekta Ivana Rullera.

VIZUALIZACE PROJEKTU zpracovalo sdružení Svratka (A PLUS, ŠINDLAR, Václav Čermák, Miroslav Korbička, Miloš Trenz)

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

modro-zelené infrastruktury ve městech, které jsou pro novou vládu jednoznačnou prioritou,“ říká ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

„Finance na projekt z peněz Národního plánu obnovy jsme vyjednali s Evropskou komisí. Díky tomu může Brno ihned podat žádost o podporu, ve Fondu je pro něj alokováno 762 milionů korun,“ dodává Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Město Brno požádá z výše zmíněného programu, konkrétně z výzvy č. 10/2021, o dotaci ve výši 762 milionů korun.

Práce na nábřeží budou dále spojeny s potřebnými investicemi do související infrastruktury. Jedná se například o rekonstrukci vodovodů a dalších sítí, staleté kmenové stoky nebo nevyhovujících mostů a lávek. Aby stavba co nejméně omezila život v okolí Poříčí i zbytku města, bude probíhat postupně a na jednotlivé etapy.

„V rámci výstavby vznikne pět kilometrů pěších cest, přibližně tři kilometry stezek pro chodce a cyklisty, nové lavičky nebo náplavka. Odpovídajícím poděkováním Ivanu Rullerovi za mnoho skvělých staveb, které Brnu přinesl, by bylo, kdyby náplavka získala jeho jméno. Věřím, že na Rullerovo nábřeží se budeme všichni rádi vracet,“ sdělil první náměstek primátorky města Brna Petr Hladík a doplnil: „Začátek výstavby prvních úseků nábřeží v centru města je určitě zásadní, není ale zdaleka poslední. Navazující etapa kolem nádraží se nyní už projektuje. Rada města Brna v listopadu minulého roku také schválila financování projektové přípravy dalších dvou nových prioritních etap, a to XXX a XXXI, v jejichž rámci dojde ke komplexní ochraně celé lokality od dálnice D1 na území města Brna až k Modřicím, kde budou vybudována protipovodňová opatření na Svatce, Svitavě a Leskavě.“

„Naším cílem je projekčně připravit další etapy, dohromady nás tak čeká 23 kilometrů Svratky i Svitavy v novém. Mimo jiné půjde o ochranu nové čtvrti Trnítá, nového hlavního nádraží, jihu Brna i Nové Zbrojovky,“ uvedl Michal Sedláček, městský architekt a ředitel Kanceláře architekta města Brna, která má koncepci protipovodňové ochrany města Brna na starosti. ●

► Fotopast zaznamenala, jak mobilní elektrický ohradník zastavil vlky

Ohradník v obci Janovice v Podještědí, který chrání stádo ovcí před útoky velkých šelem, vlci nepřekonal. Chovatelům, manželům Kaševým, jej na podzim po útoku vlků zapůjčila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Foto: archiv AOPK ČR

„Na podzim vlci v tomto místě strhli čtyři ovce, jedna další pak musela být utracena. Zjistili jsme, že zabezpečení stáda není dostatečné. Nabídli jsme proto chovatelům zapůjčení elektrického ohradníku do doby, než budou moci sami zajistit adekvátní ochranu stáda, a pomohli s jeho instalací. Takový ohradník totiž prokazatelně snižuje riziko napadení ovcí vlky. Určitě pomůže také to, že chovatelé si nyní pořizují pastevecké psy,“ vysvětluje Jakub Čejka z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Program péče o vlka, který Agentura ochrany přírody a krajiny připravila, mimo jiné popisuje, jak konflikty, které s sebou návrat této šelmy do naší krajiny přinášejí, omezit. „Do naší krajiny patří jak vlk, tak hospodářská zvířata. Vlci pomáhají regulovat přemnožená prasata divoká, srnce či jeleny, kteří okusem působí

velké škody lesníkům i zemědělcům. Přemnožená spárkatá zvěř totiž tvoří přes 90 % vlného jídelníčku. Pastva hospodářských zvířat zase krajinu udržuje, aby nezarůstala,“ vysvětluje František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

„Elektrický síťový ohradník, zdroj pulsů a další příslušenství jsme bezplatně zapůjčili i dalšímu chovateli poblíž Heřmanic v Podještědí, kde během podzimu 2021 také došlo k útoku vlků a usmrcení několika ovcí. Zatím nemáme hlášeno, že by po instalaci ohradníků došlo k dalšímu útoku na chovaná zvířata, byl je hospodářství vzdáleno jen několik kilometrů od jednoho z center výskytu vlní smečky. Jedná se o velmi rychlou a účinnou pomoc hospodářům. Zároveň s nimi průběžně konzultujeme nejlepší způsoby zabezpečení stáda dle tuzemských i zahraničních zkušeností. Klíčové je, aby si vlci nezvykli chodit do ohrad,“ dodává Jakub Čejka.

„Chovatelé mají nárok na kompenzaci škod, hledají se možnosti, jak dále zjednodušit administrativu. Víme, že pro chovatele je těžké vidět zvířata napadená velkou šelmou. Rozumíme tomu, že zavádění ochranných opatření je pro mnohé komplikací. Právě proto jsme připravili Program péče o vlka obecného, prosadili navýšení kompenzací za škody, kolegové na regionálních pracovištích drží pohotovost ve dnech pracovního volna, aby byli chovatelům v případě škod rychle nápomo-

cní, všechny informace včetně příkladů dobré praxe soustřeďujeme na webové stránce www.navratulku.cz.

Nyní připravujeme zjednodušení dotačních pravidel pro chovatele na nové programové období OPŽP 2021–2027, aby finance na zabezpečení stád před velkými šelmami byly co nejdostupnější,“ konstatuje Jindřiška Jelínková z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

AOPK ČR eviduje v širší oblasti Podještědí a přilehlé části Lužických hor v roce 2021 celkem tři útoky na ovce a jeden útok na telata, což nejspíše souvisí s výskytem vlní smečky ve východní části Lužických hor. Ta zde v roce 2021 odchovala i mladé. ●

Foto: NC Srní

► Národní park Podyjí vykoupil pozemky s vřesovištěm

Správa Národního parku Podyjí loni pokračovala v nákupích pozemků do vlastnictví státu. **Umožní to lepší ochranu přírody a krajiny na jejich ploše.**

Celkem správa parku vykoupila za posledních dvanáct měsíců 16,27 hektaru půdy, většinu v lokalitě Havranického vřesoviště. Za pozemky zaplatila téměř 5 milionů korun.

Jedná se o jedinečnou lokalitu představující zbytek kulturní krajiny utvářené postupným odlesňováním a staletou pastvou. „Na mělké půdě se zde vyvinula výjimečně bohatá vřesoviště a stepní trávníky hostící rozmanitou škálu suchomilných a teplomilných druhů, které jsou z velké části chráněny. Dalším, neméně významným prvkem této krajiny jsou také ovocné sady, které mají vysokou přírodní hodnotou,“ vypočítala Martina Lazárková, která má na Správě Národního parku Podyjí výkupy na starosti.

Projekty výkupu pozemků na území Národního parku Podyjí a jeho ochranného

pásma jsou financovány Státním fondem životního prostředí ČR prostřednictvím Národního programu Životní prostředí. Celková výše finančních prostředků vynaložených v roce 2021 byla 4 925 235 Kč. Správa Národního parku Podyjí chce ve výkupu pokračovat i letos. V současné době proto připravuje novou žádost do dotační výzvy Fondu.

V Národním parku Podyjí je ve vlastnictví státu již zhruba 90 % plochy území. Od roku 1994 bylo vykoupeno celkem 993 ha pozemků za 86,8 milionu korun. Správa parku má v úmyslu od soukromých vlastníků nebo obcí postupně vykoupit i zbývajících plochy. Jsou to především lesní pozemky, pozemky na vřesovišti a v údolních loukách.

Foto: Petr Lazárek

V ochranném pásmu NP se správa bude snažit vykupovat pozemky, na kterých se nacházejí významné biotopy s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Zájem má i o pozemky v maloplošných zvláště chráněných územích a vybrané polní pozemky, kde jsou plánovány změny ve struktuře zemědělské krajiny ochranného pásma. Věří, že změny povedou ke zlepšení migrační propustnosti a ke zvýšení biodiverzity a tím ekologické stability krajiny. ●

▶ SLANÝ POSTAVÍ SPORTOVNÍ HALU V PASIVNÍM STANDARDU

Město Slaný začalo budovat sportovní halu. Objekt je projektován v pasivním standardu a bude financován z Operačního programu Životní prostředí.

Sportovní stánek bude energeticky velmi hospodárný a bude postaven s ohledem na životní prostředí. „I díky tomu jsme mohli požádat o dotaci na výstavbu v Operačním programu Životní prostředí. Pokud bude město Slaný v žádosti úspěšné, mohlo by získat až 30 % uznatelných nákladů zpět, což by znamenalo cca 25 milionů korun z celkových investičních nákladů,“ uvedla manažerka rozvoje města Magdaléna Stýblová.

Značné ekonomické úspory v provozních nákladech celého objektu přiblížil předseda Investičního výboru při zastupitelstvu města Ladislav Peška konkrétními příklady zamezení možným únikům energií. „Výrazně bude například zesílena tepelná izolace stěn, vytápění bude tepelnými čer-

padly, počítá se s rekuperací teplé užitkové vody, především ve sprchách. K úsporám energií přispějí i LED svítidla v hlavní hale, kde každé z nich bude moct mít nastaven vlastní specifický režim svícení. Můžeme tak osvětlit jen ty části haly, které budou právě využívány, a to navíc v intenzitě, která bude pro daný sport právě třeba.“ Kolem sportovní haly je plánována nová výsadba keřů a stromů.

„Sportovní zařízení bude ve vlastnictví města, protože bychom si přáli, aby sloužilo především slánským sportovním klubům, které doposud nemají ve Slaném dostatečné zázemí pro své aktivity, jako jsou například florbal, futsal, basketbal, volejbal, házená, nohejbal nebo tenis. Zároveň budeme splňovat parametry pro pořádání oficiálních zápasů pro

právě jmenované sporty,“ uvedl starosta Martin Hrabánek.

„V rámci přípravy projektu bylo přijato doplnění stavby o malou tělocvičnu, která nabízí možnosti pro další sporty a zájmové činnosti, např. stolní tenis, aerobik či tanec. Stavba bude realizována i v případě, že město nebude v dotacích úspěšné,“ uvedla mluvčí slánské radnice Markéta Růtová. Hotovo by mělo být příští rok na jaře. ●

Vizualizace: archiv města Slaný

▶ Použité samotestovací sady patří do černých popelnic, ale zabezpečené

S aktuálně platnými opatřeními proti epidemii koronaviru bude opět končit v odpadu více samotestovacích sad, zejména kvůli testování zaměstnanců firem. V důsledku toho vzniká a bude vznikat i množství kontaminovaného odpadu. Ministerstvo životního prostředí proto připomíná pokyny a doporučení, jak s ním nakládat.

Testovací sady určené pro sebetestování osob (např. zaměstnanců a žáků nebo v domácnostech) bez asistence zdravotního personálu lze v souladu se zákonem o odpadech rovněž řadit mezi směsný komunální odpad.

K prevenci před rizikem, že testovaná osoba je SARS-CoV-2 pozitivní, je však vždy třeba veškerý odpad z testovacích výrobků ukládat do pevného plastové-

ho pytle určeného na tyto odpady. Firma musí mít určené plastové pytle, do kterých se bude veškerý odpad vzniklý ze samotestování sbírat.

Nesmí nastat situace, že zaměstnanci budou ve firmě použité samotestovací sady volně odkládat do různých košů. K odkládání použitých sad lze použít standardní plastové pytle minimálně s tloušťkou 0,2 mm. Pokud je firma nemá okamžitě k dispozici, je možné použít dva tenčí pytle. Pytle se samotestovacími sadami se musí vždy pečlivě uzavřít (zavázat) a dezinfikovat na povrchu. Je naprosto nezbytné pytle vždy uzavírat a nikdy tento odpad nenechávat mimo sběrnou nádobu. Také platí, že samotestovací sady se nikdy nevysypávají volně do kontejneru, stejně jako v případě roušek a respirátorů. ●

Správná manipulace:

- Plastové pytle by měly mít minimální tloušťku 0,2 mm. Po naplnění (nejpozději však do 24 hodin) pytel pevně zavažte a na povrchu ošetřete dezinfekčním prostředkem.
- Jsou-li použity pytle z tenčího materiálu, je nutné takové obaly zdvojit. Plastový pytel proto ještě vložte do druhého pytle a zavažte.
- Povrch vnějšího pytle ošetřete dezinfekčním prostředkem, až poté dejte zavázaný pytel do černého kontejneru na směsný komunální odpad.
- Odpad nikdy nenechávejte mimo sběrnou nádobu.
- Po manipulaci s odpadem si pokaždé pečlivě umyjte ruce mýdlem a teplou vodou nebo použijte dezinfekční gel.

Foto: archiv MŽP

ANNA HUBÁČKOVÁ

Narodila se 6. 9. 1957 v Hodoníně. Žije v Ratíškovicích. Celoživotně se věnuje ochraně zdrojů pitné vody. Zpočátku se zabývala stanovováním pásem hygienické ochrany, později také řešením hospodaření v nich a odstraňováním ekologických zátěží. Následně si doplnila právní vzdělání, když vystudovala obor veřejná správa na Masarykově univerzitě v Brně.

Znalosti z oblasti životního prostředí posléze uplatnila jako vedoucí odboru životního prostředí Jihomoravského kraje. V rámci své funkce byla členkou krizových štábů, předsedkyní povodňových komisí a podílela se na zvládnutí velkých povodní v letech 1997, 2002 a 2006, vždy v úzké součinnosti se Slovenskem a Rakouskem. V letech 2014–2018 působila jako starostka obce Ratíškovice a od roku 2016 je senátorkou za Hodonínsko. Za svou činnost a spolupráci s nevládními organizacemi obdržela v roce 2005 Cenu ministra životního prostředí.

Je vdaná, má dva dospělé syny a tři vnoučata. Je členkou sboru dobrovolných hasičů Ratíškovice, Old Skautu Ratíškovice a oddílu volejbalu v Ratíškovicích, kde se dlouhodobě věnovala trénování mládeže.

ANNA HUBÁČKOVÁ: MUSÍME POMOCI LIDEM SNÍŽIT PLATBY ZA ENERGIE

Anna Hubáčková se na konci roku 2021 stala novou ministryní životního prostředí. Podle vládního prohlášení bude prioritou nového kabinetu ochrana klimatu a podpora Zelené dohody pro Evropu, která se má stát cestou, jak dosáhnout energetické soběstačnosti a modernizace ekonomiky.

Jak se ve své nové roli cítíte?

Musím říct, že začátek mého působení na Ministerstvu životního prostředí je více než hektický. Jmenování vlády přišlo těsně před Vánoci, takže jsem musela naskočit do jedoucího vlaku a okamžitě začít řešit aktuální problémy a sestavovat svůj tým náměstků a poradců. Jednou z mých priorit je vyzdvihnout změnu klimatu jako páteřní agendu ministerstva, proto jsme vytvořili celou novou sekci ochrany klimatu. V polovině roku nás čeká české předsednictví Evropské radě a do toho se jako vláda samozřejmě musíme vyrovnávat s důsledky pandemie covidu a také raketově rostoucích cen energie.

Jak můžete jako ministryně životního prostředí pomáhat s úcty za energie?

Jedním z klíčových témat nové vlády jsou právě ceny energií, z jejichž růstu je někdy obviňována snaha o proměnu energetiky, aby produkovala co nejméně emisí skleníkových plynů. Pro současný stav není ani tak důležité, nakolik je tento prudký růst hnán oživením ekonomiky po nejhroší fázi pandemie, spekulacemi nebo růstem emisních povolenek, i když částečný vliv ekologické politiky nijak nepodceňuji. Důležité je vedle krátkodobé pomoci rodinám, které se mohou dostat do nouze, maximálně podpořit využívání čistých zdrojů a také investovat do snižování spotřeby energie. Ceny energií se za čas ustálí, ale důrazně nám připomněly, jak je důležité – a to nejen kvůli ochraně klimatu – snižovat celkovou spotřebu energií.

Jak tedy může vláda domácnostem pomoci?

Pro domácnosti je tu hlavně program Nová zelená úsporám. Ten má kromě jiného výhodu v tom, že jeho nová etapa financování pochází z evropských zdrojů, zejména z Národního plánu obnovy a prodeje emisních povolenek. To znamená, že se ho nijak nedotknou úspory, které jinak musíme hledat ve státním rozpočtu. Navíc je to úspěšný program s dlouhou tradicí. Rostoucí ceny

energií rozhodně nejsou nic, nad čím bychom mohli jásat. Na druhou stranu ale díky nim uvažuje ještě více domácností o investicích do zateplování nebo výměny starých kotlů za moderní, úsporná zařízení.

Předpokládáme, že z aktuálně vyhlášené alokace v programu Nová zelená úsporám podpoříme minimálně 14 400 zateplených rodinných domů, 1 600 nových rodinných domů, 1 300 renovací bytových domů, 50 000 instalací fotovoltaických systémů a výměnu 150 000 neekologických kotlů (50 000 z kotlíkových dotací pro nízkopříjmové domácnosti a 100 000 z NZÚ). Pokud tedy bude ze strany žadatelů zájem a trh to pojme, jsme připraveni toho pokrýt daleko více a podpořit každou správně podanou žádost.

Jak to vypadá s kotlíkovými dotacemi pro nízkopříjmové domácnosti?

Kotlíkové dotace, rozdělované domácnostem v jednotlivých krajích, jsou zatím ve stadiu příprav. Kraje už několik měsíců zjišťují potenciální zájem žadatelů na svém území a na základě tohoto průzkumu bude jasné, o kolik peněz budou žádat z Operačního programu Životní prostředí. Doufala jsem, že rozdělování peněz půjde rychleji, ale schvalování operačních programů neprobíhá tak rychle, jak by bylo třeba, i když Operační program Životní prostředí je v těchto dnech odeslán ke schválení Evropské komisi. S partnery na evropské i národní úrovni intenzivně komunikujeme možnost vyhlásit výzvu na kotlíkové dotace co nejdříve, třeba i před schválením operačního programu ze strany Evropské komise. Takový postup ale představuje pro Ministerstvo životního prostředí určitá rizika. Zároveň je zde ale potřeba poskytnout finanční prostředky na výměny kotlů domácnostem v co nejkratší době, to je naší snahou především.

Mluvili jsme ale o snižování spotřeby energií. Co mohou lidé od nové vlády čekat?

Bezprostředně se musíme vyrovnat s cenami elektřiny a zemního plynu, ale zároveň

naše vláda vyhlásila za prioritní téma změny klimatu. To znamená, že chceme znovu nastartovat například podporu fotovoltaiky, kde máme dluh zejména v instalacích na střeších třeba průmyslových objektů nebo běžných domů. Těchto instalací slibujeme do roku 2025 minimálně na sto tisíc střešů. Další dotace nabízíme lidem v rodinných i bytových domech na zateplování, na využívání dešťové vody a na nové zdroje vytápění, a to nejen na kotle, ale i na tepelná čerpadla, na solární ohřev vody a na zelené střechy nebo stínění domů.

Kde na to vláda vezme peníze?

Zásadní roli tady hrají výnosy z dražeb emisních povolenek a evropských zdrojů, ať už to jsou finance z Národního plánu obnovy, Modernizačního fondu, nebo nového Operačního programu Životní prostředí. Právě v něm je připraveno 61 miliard korun do roku 2027. Zhruba polovina peněz bude směřovat do snižování emisí skleníkových plynů, obnovitelných zdrojů energie a adaptace na změnu klimatu. Další peníze půjdou na dostupnou pitnou vodu, posilování ochrany přírody a zachování biologické rozmanitosti i zelené infrastruktury v městských oblastech.

Voda je také vaším velkým tématem. Co chystáte v její ochraně?

Ano, pocházím z jižní Moravy, ze Slovácka, což je region, který se s problémy s vodou potýká dlouho. Zlepšit ochranu vody pro mě byl jeden z hlavních důvodů, proč jsem se rozhodla přijmout nabídku stát se ministryní životního prostředí. Ochranou vody se i v nové roli chci zabývat hodně, ještě do konce letošního roku chceme připravit návrh na ústavní ochranu vody. V tomto tématu musíme najít shodu s Ministerstvem zemědělství. Doufám, že právě tady se ukáže, jakou výhodou je, že ministr zemědělství i ministryně životního prostředí jsou ze stejné politické strany a dokážou se spolu dohodnout. ●

► Hlaste projekty do dalšího ročníku **Adaptterra Awards**

Celostátní soutěž Adaptterra Awards 2022 hledá projekty, **které řeší přehřívání měst, sucho, přívalové deště, extrémní vítr, erozi půdy a další výzvy spojené s klimatickou změnou.**

Přihlásit se může každý hotový projekt, a to až do 31. března 2022 na webu soutěže. Neotřelá technologická nebo přírodě blízká řešení mohou do soutěže hlásit vlastníci, investoři, projektanti i zhotovitelé. Přihlášené projekty hodnotí odborná porota, která vybírá finalisty soutěže a uděluje ocenění nejlepším počínům.

Soutěž letos již počtvrté pořádá Nadace Partnerství ve spolupráci s Integra Consulting pod záštitou Ministerstva životního prostředí a za podpory Státního fondu životního prostředí ČR a Norských fondů.

V loňském roce se do soutěže přihlásila více než stovka realizací. Mezi vítězné projekty se pak zařadilo například hospodaření v lesích u Klokočné bez holin a pasek, dvě stě kilometrů alejí pod horou Blaník, nový pavilon tropického zemědělství České zemědělské univerzity či domov pro seniory v Podhradí v pasivním standardu se zastíněnými verandami, permakulturní zahradou a ovocným sadem. „Oceněné projekty jsou skvělou ukázkou, jak tvořit krajinu a města odolnější vůči extrémním jevům počasí. Už když jsme v roce 2015 soutěž vymysleli, chtěli jsme podpořit propagaci adaptačních opatření, aby se stala běžnou součástí rozvojového plánování obcí, revitalizací veřejných i soukromých budov či prostranství,“ říká jeden z autorů myšlenky soutěže a odborný garant Michael Hošek z Integra Consulting.

Nutnost řešit problémy, jako je chlazení veřejných prostranství i budov v období letních veder, sucho na polích či usychající stromy ve městech, splachy bahna do obcí při přívalových deštích, vytopené sklepy a přeplněnou dešťovou kanalizaci, si uvědomuje také Ministerstvo životního prostředí. „Změna klimatu bezpochyby prohloubí četnost a intenzitu takových hrozeb a je největší výzvou, se kterou se v současnosti potýkáme, což reflektuje i programové prohlášení vlády. Dotace MŽP proto směřují ve velkém na zadržování vody v krajině, ochranu biodiverzity, přístup k vodě a na opatření proti suchu v krajině i ve městech. Na to máme připraveny bezmála 3 miliardy korun z Národního plánu obnovy a z Operačního programu Životní prostředí téměř 35 miliard korun. Další 450 milionů korun půjde z Národního programu Životní prostředí na zdroje pitné vody pro obce a přes 9 milionů korun na krajské plány pro zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody. Ministerstvo životního prostředí je také spolu s Nadací Partnerství součástí iniciativy Sážíme budoucnost na výsadbu zeleně, na kterou MŽP uvolnilo částku 350 milionů korun,“ vypočítává podporu ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

Vyhlášení výsledků soutěže se uskuteční 1. listopadu 2022 v průběhu celostátní konference věnované adaptačním opatřením na klimatickou změnu. ●

Norway
grants

#czenvironment

STRUČNÝ HARMONOGRAM SOUTĚŽE:

- 25. 1. – 31. 3. 2022 – přihlašování realizovaných projektů do soutěže, online přihláška na www.adaptterraawards.cz
- přelom dubna a května – první online konference o adaptačních opatřeních na klimatickou změnu
- 1. 8. 2022 – zveřejnění finálových projektů
- 1. 8. – 15. 10. 2022 – online hlasování veřejnosti o Cenu sympatie
- 1. 11. 2022 – vyhlášení vítězů na konferenci věnované adaptačním opatřením

► Ministerstva životního prostředí a zemědělství společně připravila plány pro zvládnutí povodňových rizik

Ministerstvo životního prostředí předložilo vládě plány pro zvládnutí povodňových rizik v povodích Labe, Odry a Dunaje.

Ministerstvo zemědělství připravilo národní plány těchto povodí do roku 2027. Navrhovaná opatření ochrání lidské životy a majetky, pomohou vybudovat čistý odpadních vod a revitalizovat vodní toky. Oba dokumenty vláda schválila.

Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství na přípravě plánů dlouhodobě spolupracují, v pracovních skupinách se scházejí odborníci z obou ministerstev, státních podniků Povodí, Českého hydrometeorologického ústavu, Výzkumného ústavu vodohospodářského TGM a krajských úřadů.

„Plány pro zvládnutí povodňových rizik jsou zásadním strategickým materiálem k ochraně životů, zdraví, majetků a kvality životního prostředí. Řeší jednak snížení míry povodňového nebezpečí, a jednak připravenost obyvatel a odolnost staveb, objektů infrastruktury, hospodářských i dalších aktivit vůči negativním účinkům povodní. Samozřejmě jejich síla je v realizaci konkrétních opatření. Jen z evropských prostředků našeho Operačního programu Životní prostředí a Národního plánu obnovy na ně chystáme více než 26 miliard korun,“ vysvětlila ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

Mezi konkrétní opatření bude patřit například výstavba ochranných hrází včetně mobilních prvků, suchých nádrží a přírodě blízkých protipovodňových opatření. Celkové náklady jsou odhadnuty na více než 62 miliard korun. Plány pro zvládnutí povodňových rizik vypracovalo MŽP ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, správci povodí a krajskými úřady.

Národní plány povodí Labe, Odry a Dunaje počítají do roku 2027 s vybudováním

2 469 opatření za více než 68 miliard korun z národních i evropských zdrojů (financování z národních zdrojů ve výši 52,3 miliardy a podpora z fondů EU ve výši 15,8 miliard korun). Za ty se postaví například čistírný odpadních vod a kanalizace, revitalizují se řeky a potoky a využijí se ke zmírnění nepříznivých dopadů sucha.

„Naším cílem je zlepšovat ochranu povrchových i podzemních vod, vodních ekosystémů, prevence před povodněmi, hospodaření s vodami a jejich udržitelné užívání. Proto při přípravě tak složek materiálů, jako jsou národní plány povodí, spolupracujeme s Ministerstvem životního prostředí a dalšími odbornými institucemi. Veřejnost a uživatelé vody mohli navíc po dobu šesti měsíců k návrhům plánů vznést své připomínky. Na jejich základě jsme plány upravili,“ řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula.

Plány povodí jsou zpracovány pro třetí plánovací období, tedy do roku 2027, a nahradí národní plány povodí pořízené pro druhé plánovací období, schválené vládou v roce 2015. ●

▶ Litultovice žijí ze slunce, testují komunitní energetiku

Litultovice na Opavsku si samy vyrábějí bezemisní energii v solární elektrárně umístěné na budově mateřské školky a spotřebovávají ji v dalších devíti objektech.

Ilustrační foto: archiv SFZP ČR

Projekt, který nedávno obsadil 2. místo v soutěži Inovativní obec 2030, vznikl díky spolupráci městyse Litultovice, útvaru inovace společnosti ČEZ a Místní akční skupiny Opavsko. Decentralizovaná bezemisní výroba a moderní technologie si postupně nacházejí cestu do všech částí české energetiky. V Litultovicích, městyse ležícím na jihozápad od Opavy, se rozhodli vzít svou energetickou budoucnost do vlastních rukou. Elektrárna, kterou tu vyrábí fotovoltaické panely o výkonu 7 kW umístěné na střeše školky, je k dispozici zdejší energetické komunitě. Do ní patří kromě školky ještě budovy úřadu městyse, základní školy, tělocvična, hasičské zbrojnice a pět rodinných domků. Ti všichni čerpají „místní“ elektřinu v době přebytku přednostně před elektrickou energií z distribuční soustavy.

„Při rekonstrukci budovy školky jsme díky dotaci z Operačního programu Životní prostředí instalovali na její střechu solární panely. Když pak přišla nabídka od ČEZ odzkoušet reálně fungující komunitní energetiku a získat detailní data o výrobě a spotřebě, neváhali jsme. V první fázi nám nejde ani tak o finanční efekt, spíše si chceme ověřit, jak to celé může v našich podmínkách fungovat nebo pro kolik domů energie stačí,“ říká starosta Litultovic Jan Birgus.

Od prvotního nápadu už byl jen krok k detailnější analýze. Specialisté útvaru inovace ČEZ ve spolupráci s obcí a koordinátory z Místní akční skupiny Opavsko instalovali u spotřebitelů elektroměry měřící spotřebu a přetoky elektrické energie v reálném čase. Po počátečním anonymním měření provedli loni od srpna do října 2021 ostrý sběr dat a jejich vyhodnocení. Výsledky potvrdily, že litultovická komunita je schopna využít až

92% elektřiny vyrobené z vlastního zdroje. Elektrárna během sledovaného období s vysokými hodnotami slunečního osvětlení vyrobila v průměru asi 600 kWh ekologické elektřiny měsíčně, tj. množství, které by za stejné období pokrylo kompletní spotřebu dvou domácností. Výstupy také potvrdily, že se zvýšila energetická soběstačnost obce, lidé se na základě vlastních zkušeností začali zajímat o možnosti komunitní energetiky a seznámili se s obsluhou chytré mobilní aplikace, která pomáhá s optimalizací spotřeby.

„V rozvoji decentralizované energetiky a energetických komunit vidíme velký potenciál. V posledních měsících rychle roste počet zákazníků, kteří sami elektřinu vyrábějí, spotřebovávají, případně i ukládají, a požadují proto rychlý přístup k online datům. Chceme pro ně vytvořit určitý koncept služeb šitý na míru, který bychom do budoucna mohli nabízet komerčně. Na příkladu Litultovic je totiž jasně vidět, že nakročit k úspěšné energetické transformaci není složité a poptávka po tomto servisu poroste,“ říká Jan Šícha, který v ČEZ vede útvar inovace.

A v Litultovicích zatím s jídelm rostou chuť. „Připraven máme projekt další fotovoltaiky na střeše hasičárny. Pokud se nám podaří postavit ještě vlastní kogenerační jednotku, mělo by to umožnit rozšíření komunity o všechny zájemce o zapojení a zvýšení naší energetické soběstačnosti i v zimním období,“ dodává Jan Birgus.

„Věříme, že další impuls by mělo znamenat přijetí připravovaného zákona o komunitní energetice. My jsme připraveni pokračovat v koordináční roli a poskytování informačního a poradenského servisu pro více než padesát obcí v našem regionu. Umíme zprostředkovat služby kvalitních projektantů a zajistit realizaci energetických služeb,“ říká Jan Krist z Místní akční skupiny Opavsko, která se chce do budoucna zaměřit i na společnou provázanost energetických komunit, a spolu s dalšími partnery včetně Litultovic proto založila spolek EnerKom Opavsko, specializovaný na komunitní energetiku. ●

▶ Chrudimská střední škola bude energeticky úspornější

Pardubický kraj zřizuje v Chrudimi hned několik středních škol, do kterých i díky příspěví evropských fondů investuje nemalé finanční prostředky.

Poté co byla na Střední odborné škole a Středním odborném učilišti obchodu a služeb v Chrudimi dokončena investice do zateplení za 17 milionů korun, se dočkají také budovy Gymnázia Josefa Ressele a Obchodní akademie Chrudim. Právě u druhé jmenované školy rozhodli krajsí radní o výběru dodavatele na práce za 15,3 milionu korun včetně daně, což je o necelých 6 milionů korun pod předpokládanou hodnotou.

„Kromě toho, že se snažíme využít všech dostupných evropských zdrojů na financování moderního technického vybavení našich škol, myslíme také na stránku energetickou, která je obzvláště v poslední době velmi důležitá. Proto jsme se rozhodli připra-

vit projekt na zateplení budovy Obchodní akademie Chrudim spolufinancovaný z Operačního programu Životní prostředí,“ uvedl krajský radní pro školství Josef Kozel.

Investice spočívá v zateplení vnější obálky budovy. „Na fasádě budovy bude s výjimkou již rekonstruovaných částí provedena kompletní výměna stávajících oken a dveří, tak aby byly splněny potřebné parametry. Na části objektu směrem do dvora bude řešen kontaktní zateplovací systém na bázi polystyrenu. Zateplení střechy bude řešeno převážně volným položením izolantu na půdách,“ řekl náměstek hejtmána pro oblast investic Roman Líněk.

Předpokládané náklady na stavební práce činily dle zadávací projektové dokumentace 21,1 milionu korun včetně daně.

„Do výběrového řízení se přihlásilo celkem jedenáct dodavatelů s tím, že až na jednoho se všechny nabídky pohybovaly pod předpokládanou hodnotou. Jako ekonomicky nejvýhodnější byla vyhodnocena nabídka s částkou 15,3 milionu korun včetně daně,“ řekl hejtmán Martin Netolický s tím, že práce by měly být dokončeny nejpozději do konce října letošního roku.

Pardubický kraj na tento projekt již získal rozhodnutí o poskytnutí dotace z Operačního programu Životní prostředí. „Naším úkolem je nalézat příležitosti získání evropských peněz a pomáhat ve všech oblastech v kraji, proto je dobrou zprávou nejen to, že se podařilo celou zakázku vysoutěžít téměř o 6 milionů korun levněji, ale také přiklepnutí evropské dotace, která v tomto případě činí 8,3 milionu korun. To ve výsledku znamená úsporu krajského rozpočtu a tím finanční prostor pro další školy,“ sdělil krajský radní pro evropské fondy a regionální rozvoj Ladislav Valtr. ●

► **V Klášterci nad Ohří slavnostně otevřeli zcela přestavěný kulturní dům.** Město si slibuje, že za kulturou budou chodit nejen místní, ale i široké okolí.

KLÁŠTEREC PŘESTAVĚL KULTURNÍ DŮM ZE ŠEDESÁTÝCH LET NA **ENERGETICKY PASIVNÍ CENTRUM**

PŘED REKONSTRUKCÍ A PO NÍ. Velkou proměnou prošla budova i zvenku, což uvidí každý, kdo Kláštercem projíždí po hlavní ulici.

Foto: archiv SFŽP ČR

Aco lidé uvnitř najdou? Velký sál pro koncerty, divadlo a další představení, malý sál pro malé divadelní formy, místo pro setkávání spolků či skupin, prostor pro zkušebnu, pro workshopy a další zázemí pro kulturní život. V domě funguje také kavárna, najdete tam dětskou hernu. Kompletně se do kulturního domu přestěhovala také knihovna.

Teplo z lidí

Podle starosty je dodělán kulturního centra jednou z nejdůležitějších věcí v tomto volebním období. Zajímavostí je také to, že kulturní dům byl přestavěn do pasivního energetického standardu. To znamená, že má velmi nízké energetické nároky, což ocení město především v této době, kdy razantně stoupají ceny energií. Jak uvedl Tomáš Barták, při vyhřívání se využívá i lidské teplo návštěvníků. Zjednodušeně řečeno, větrací systém odvede přebytečné teplo, předá ho čerstvému vzduchu a ten pošle do budovy. Bude tak zajištěno větrání a zároveň teplo.

Takže platí, že čím více návštěvníků, tím šetrnější provoz. Dalšími energetickými opatřeními jsou fotovoltaické panely na střeše. Dešťová voda je z budovy a parkoviště

sváděna do nádrže a bude se s ní zalévat zeleň v okolí centra, případně se bude vsakovat na místě. Voda v nádrži na střeše se bude používat k ochlazení vnitřního prostředí v létě. Radnice získala na rekonstrukci podporu z Operačního programu Životní prostředí.

Kulturní program je připraven. Jak uvedli starosta Štefan Drozd i vedoucí kulturního centra Tomáš Barták, město si od nového prostoru slibuje, že se z něj stane opravdu místo komunitního života a setkávání a že bude sloužit nejen místním, ale že si cestu za kulturou a do Klášterce najdou i přespólní.

Stavba se moc neprodrazila

Klášterec tak má hotovou velkou stavební investici za více než 180 milionů korun. Původně se měla otevřít v listopadu, ale krize na trhu se stavebními materiály a dalším potřebným vybavením posunula otevření na leden.

Jak připomněl starosta Štefan Drozd, budova byla postavena systémem design&build, kdy veškeré práce i projekt zařizuje jeden dodavatel. I díky této metodě se města nedotkl nárůst cen stavebních materiálů. Přesto se projekt trochu prodražil, původní nákla-

dy vyrostly z předpokládaných 181 milionů na 188 milionů. „Problém byl s piloty: nakonec se ukázalo, že nejsou tak stabilní, a museli jsme posilovat základy. Zesílit jsme museli i střechu, aby unesla všechnu tu novou techniku,“ vysvětlil starosta. Třetí investicí trochu nad plán byla výměna teplovodního potrubí, které bylo šedesát let staré a vedlo v menší hloubce pod travou. Vybudováním parkoviště a silnice, po které budou jezdit i těžší auta, by se tak staré potrubí ocitlo v ohrožení, tak se jej Klášterec pro jistotu rozhodl vyměnit.

Odkaz na minulost

Původní kulturní dům vznikl v Klášterci v šedesátých letech minulého století. Stavaři pod dohledem architekta se snažili zachovat některé původní prvky a přitom budovu transformovat pro potřeby jednadvacátého století. Tuto proměnu symbolizují původní dřevěné a keramické reliéfy, které v domě zůstaly a z nichž si autoři vzali inspiraci pro nové dekorativní prvky. Renovace se dočkají i původní mozaiky.

Velkou proměnou prošla budova i zvenku, což uvidí každý, kdo Kláštercem projíždí po hlavní ulici. Přibyla také parkovací místa, další parkovací plochy v okolí jsou v plánu. ●

Sova pálená je v české krajině ohrožená. Pomoci přežít těmto nočním lovcům pomáhá zapsaný spolek Tyto, který na záchranný program využívá i peníze z Norských fondů. Jeho předsedy jsme se zeptali, jak to se sovou pálenou u nás vypadá a co je pro tyto ptáky důležité, aby v naší krajině zůstali.

OCHRÁNCE: SOVY PÁLENÉ OHROŽUJÍ TECHNICKÉ PASTI I MÁLO HLODAVCŮ

Foto: Karel Poprach

Foto: Karel Poprach

Jak konkrétně pomůže projekt ohroženým sovám a co podle vás bude jeho největším přínosem? A proč jste se rozhodl projekt realizovat?

Sova pálená je pro náš spolek jedním z prioritních druhů. Její ochraně, osvětovým aktivitám a výzkumu se věnujeme dlouhodobě. Za sovou pálenou jezdíme po celém Česku, do všech krajů. Sova pálená je synantropní druh žijící v těsné blízkosti člověka. Hnízdí na člověkem vybudovaných stavbách, jako jsou hospodářské a sakrální objekty, a současně loví v zemědělské krajině v okolí lidských sídel. Člověk proto může populaci sov pálené svojí činností významně ovlivnit, negativně i pozitivně. V několika posledních desetiletích došlo k významnému snížení početnosti populací druhů zemědělské krajiny a venkova, což se projevilo i u sov pálené. Příčin tohoto trendu je více. Lze sem zařadit dlouhodobý úbytek hnízdišť, snížení nabídky potravy v zemědělské krajině a mortalitní faktory. Největší přínos námi realizovaných projektů spatřujeme v zajištění kontinuity ochrany sov pálené, především péče o její hnízdiště a realizaci osvětových aktivit. Pro sovou pálenou máme v současnosti instalovanou síť více než 2 300 speciálně upravených hnízdních budek, většinou na zemědělských farmách. Důležitá je komunikace se zemědělci a vlastníky hospodářských objektů, ve kterých sovou hnízdí, prostřednictvím různých osvětových aktivit.

Norway grants

#czenvironment

Ochrane sov pálených se věnujete dlouhodobě. Daří se zvyšovat jejich počet a zlepšovat jejich životní podmínky? Jak vidíte jejich budoucnost v české krajině?

Kromě nabídky bezpečných hnízdišť a zajištění jejich dlouhodobé funkčnosti je pro sovou pálenou a samozřejmě i další druhy zemědělské krajiny a venkova zásadní dostatečná nabídka a dostupnost potravy, zejména v období rozmnožování, včetně zimy. U sov pálené je to zejména dostatečná nabídka drobných savců, v našich podmínkách hraboše polního. Bez početné populace drobných savců není sova pálená schopna se rozmnožit, to platí obecně pro většinu druhů našich sov. V menší míře sice loví sova pálená i drobné ptáky, ale drobní savci jsou pro ni zásadní. Pokud mají dostatečnou nabídku potravy, mohou sovy vyvádět z jednoho hnízdění i přes deset mláďat a hnízdit dvakrát v roce. Naopak, pokud potravu nemají, nehnízdí. V Česku se podařilo pro sovou pálenou vytvořit a udržovat síť kvalitních hnízdních budek. Ovšem nabídku potravy pro sovy v krajině nejsme schopni ovlivnit. Budoucnost sov pálené a dalších druhů zemědělských biotopů v krajině zemědělského venkova vidíme sice v zásadě pozitivně, i když posledních asi deset let nebylo pro sovy příznivých a soví popula-

ce poklesly. V krajině chyběla potrava, kdy silnější gradace hraboše polního probíhala v roce 2008 a posléze až v roce 2019 na Moravě a v roce 2020 v Čechách. Na takto silné gradace kořisti sovy reagují velmi dobře a vyvádějí vysoké počty mláďat. V letošním roce došlo naopak k propadu populace drobných savců v zemědělské krajině, a tento rok byl tak pro sovy jedním z nejhorších. Existence a stabilita druhů zemědělské krajiny je samozřejmě ovlivňována také individuálním přístupem jednotlivých subjektů hospodařících v krajině, ale zejména společnou zemědělskou politikou, která je pro trend vývoje v zemědělské krajině zásadní.

Co sovy nejčastěji ohrožuje a daří se tuto příčinu eliminovat?

Sovy ohrožuje více negativních faktorů, které spolu mohou i navzájem souviset. Jak jsem již uvedl, nejzásadnější je nabídka bezpečných a prostorných hnízdišť a nabídka potravy v zemědělské krajině. Pokud sovy potravu nemají, mohou i hynout vyhladověním, zejména v tuhých zimách. Z dalších významných negativních faktorů lze zmínit vysokou mortalitu sov pálené na silnicích v důsledku kolizí s automobily, která může v celkové mortalitě sov pálené přesahovat i 70%. Obdobně dochází ke střetům sov i na železnicích, i když v podstatně menší míře. Početné významné jsou také úhyny sov v technických pastech na zemědělských farmách, třeba v nádržích na tekutiny, do kterých sovy pronikají a kde následně tonou. Dalším typem technických pastí

Foto: Karel Poprach

Při ochraně sovy pálené jsme vděční za každou farmu, na které ještě funguje živočišná výroba.

zejména na farmách je vertikálně stojící potrubí vzduchotechniky, do kterého sovy také pronikají, nedostanou se zpět a hynou vyhladověním. Do tohoto typu pastí lze zařadit i vyvločkové kouřové či větrací komíny. Vyhledávání a eliminace těchto pastí je součástí aktivit projektů, které realizujeme. Pro sovy může mít negativní dopad také aplikace rodenticidů v krajině a v hospodářských objektech, ve kterých sovy žijí, kdy dochází po jejich aplikaci a po pozření intoxikované potravy k sekundárním intoxikacím. Dříve mohlo být problémem i přímé pronásledování sov člověkem, to se v současnosti již většinou neděje.

V posledních dvaceti letech představuje pro sovy problém určitá změna trendu v živočišné výrobě. Chovy hospodářských zvířat se staly zčásti ekonomicky nerentabilní, kdy je řada farem živočišné výroby opouštěna, objekty chátrají a následně se hroubí nebo jsou přebudovávány na objekty průmyslové. V obou těchto případech sovy přicházejí o svá po řadu let používaná hnízdiště. Při ochraně sovy pálené jsme proto vděční za každou farmu, na které ještě funguje živočišná výroba.

Při ochraně sov jste se jistě setkal s leččím. Dokázalo vás v poslední době v souvislosti s ochranou sov přesto něco překvapit, ať už negativně, nebo pozitivně?

Ochrana a podpora sov je velmi často spojená se setkáváním a spoluprací s lidmi. V případě sovy pálené jsou to zejména zemědělci, ale i jiní vlastníci či nájemci hospodářských, sakrálních, případně průmyslových objektů. Za dobu naší praxe jsme zažili určitě desetitisíce různých setkání. Pamatuji si na lidi, se kterými jsem se na farmách řadu let potkával a kteří již nejsou mezi námi.

Určitým problémem koexistence vlastníků různých typů objektů a sov může být skutečnost, že sovy nejbližší okolí hnízda více či méně znečišťují, což se zintenzivňuje v období dospívání mláďat. Tomu se bohužel nelze vyhnout. Pamatuji si na jednu paní ze Znojemska, u které sovy hnízdily v soukromé stodole a která nedaleko pod hnízdní budkou pravidelně sušila prádlo. Ptal jsem se jí tehdy, jak to dělá, když jí sovy sušící se prádlo znečišťují trusem. Odpověděla mi, že to řeší tak, že prádlo vypere znovu, bez jakéhokoli naštvání. Za výskyt a hnízdění sov u nich byla ráda. To mě docela překvapilo.

Před více lety jsme realizovali jednoletý projekt za podpory Ministerstva životního prostředí Velké Británie (DEFRA). Po jeho ukončení přijeli dva lidé, kteří se zúčastnili kontrol několika farem na Mělnicku. Při kontrole jedné stodoly přišel místní příopilý nájemce družstevního bytu a domníval se, že chceme sovám ublížit. Tento svůj názor

si nenechal rozmluvit a nakonec odešel se sdělením, že jde pro pušku. Jeden z britských pracovníků se mě ptal, co říkal. Když jsem mu odpověď přeložil, pamatuji, jak mu tehdy ztuhl obličej. Já jsem to bral s nadhledem, ale jistotu jsem samozřejmě neměl. Nakonec se dotyčný vrátil beze zbraně, pozval Angličana do maringotky, kde mu nalil slivovici a na rozloučenou mu daroval rozbité kapesní zrcátko. Dopadlo to tedy nakonec dobře, potkali se lidé a myslím si, že hosté z Anglie si budou toto setkání pamatovat po celý život.

Při ochraně sov je problematická aplikace rodenticidů v zemědělské krajině, jak ukázaly zejména roky 2019 a 2020, kdy probíhala silná gradace hraboše polního. Při tak silných gradacích dochází k významným škodám na zemědělských kulturách a zemědělci následně požadují výjimku pro aplikaci rodenticidů za účelem snížení populací drobných savců a ekonomických škod. Organismy ochrany přírody při povolování aplikace rodenticidů vycházejí z dat hnízdního výskytu sov a v okolí hnízdišť nejsou výjimky k aplikaci rodenticidů povolovány. V některých případech pak zemědělci, byť byli dříve podpoře sov nakloněni, mění svůj postoj a hnízdní budky pro sovy ve svých objektech nechťejí. Naštěstí se jedná o výjimky. Řešení tohoto problému je vždy citlivé. Může jím být například kompenzace ekonomických škod zemědělcům ze státních prostředků. I v tomto směru se snažíme zemědělcům pomáhat a předáváme jim kontakty na příslušná pracoviště. ●

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
2 302 644 Kč

Příspěvek EU
2 302 644 Kč

Foto: Eva Holá

► V KRKONOŠÍCH MAPUJÍ VÝSKYT MECHOROSTŮ

Mechorosty tvoří v horských biotopech významnou složku ekosystémů. Ceněny jsou především pro svou schopnost zadržovat vodu. Podrobná znalost jejich výskytu je proto předpokladem úspěšné ochrany a péče o fytozenofond všude tam, kde se vyskytují. Nejinak je tomu v Krkonošském národním parku, a tak se Správa KRNAP rozhodla, že za podpory dotace z OPŽP bude v parku proveden inventarizační bryologický výzkum.

Krkonoše jsou na mechorosty zřejmě nejbohatší území a zároveň jsou druhově nejbohatší územím v Česku. „Do značné míry to souvisí nejen se specifiky území, ale i s bohatou historií průzkumu, která sahá až do počátku osmnáctého století. Přesto je znalost diverzity mechorostů na území Krkonoš velmi nerovnoměrná,“ přibližuje Alžběta Čejková ze Správy KRNAP půdu, v níž klíčily prvotní myšlenky na uskutečnění projektu Inventarizační bryologický výzkum, jehož je odbornou garantkou. Znalost některých biotopů a oblastí, zvláště v nižších partiích pohoří, je podle jejího mínění zcela nedostatečná nebo se nedostává aktuálních informací. V minulosti byla pozornost zaměřena na průzkum karů a alpského bezlesí, přičemž systematictější byly zpracovány pouze omezené oblasti.

„Cílem tohoto projektu je systematická inventarizace bryoflory Krkonoš,“ zdůrazňuje proto. U zrodu projektu stála ona s kolegy a Jan Kučera z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity, který již v minulosti prováděl bryologické průzkumy především v karech.

Projekt má několik cílů

Realizací takového projektu, jakým je inventarizační bryologický výzkum, na-

plňuje Správa KRNAP příslušné cíle a ustanovení Plánu péče o KRNAP a jeho ochranného pásma, evropsky významné lokality Krkonoše. Cíli projektu tedy jsou systematická inventarizace bryoflory Krkonoš zaměřená na doplnění aktuálních údajů o rozšíření, početnosti a rizicích ohrožujících populace vzácných a ohrožených druhů mechorostů, identifikace center druhové diverzity české části Krkonoš podle bryofloristických údajů, navrzení a nastavení vhodného managementu či doporučení nových aktivních opatření, například včetně revitalizace mokřadů,

a také vytvoření regionálního červeného seznamu mechorostů Krkonoš včetně jeho vydání v podobě odborné publikace.

Odborníci v terénu pořizují soupis druhů

Při přípravě projektu se vycházelo z kompilace historických údajů a z terénních znalostí Jana Kučery. Území Krkonoš bylo pro realizaci projektu, který se rozběhl v lednu 2018, rozděleno na pět oblastí: kary, údolí, rašeliniště, slatiniště a geomorfologické lokality, jakými je například zaniklý lom a podobné. ►►

Bryologie není uniformním oborem a pracovní náplň jednotlivých bryologů se může značně lišit. Někteří se zabývají taxonomií mechorostů, jiní fyziologií mechorostů, populační biologii mechorostů, bryofloristikou, ekologií mechorostů nebo jejich ochranou.

Foto: Eva Holá

BRYOLOGIE V ČESKU

České amatérské i profesionální bryology sdružuje Bryologicko-lichenologická sekce České botanické společnosti. Tato sekce vydává dvakrát ročně časopis Bryonora. Na jaře a na podzim pořádá několikadenní setkání, takzvané bryodny, na různých místech Česka. Jejich náplní jsou především exkurze a přednášky. Bryologové obvykle působí na univerzitách, v muzeích, v AOPK a v národních parcích.

Bryologická laboratoř se nachází například na Katedře biologie a ekologie Ostravské Univerzity. Aktuálně se zde studují epifytické mechorosty, konkrétně čeleď Orthotrichaceae, kdy autorem hlavních publikovaných výsledků je zejména Vítězslav Plášek. Na Jihočeské univerzitě se bryologie studuje na Katedře botaniky Přírodovědecké fakulty pod vedením Jana Kučery. Další bryologové jsou například na Masarykově univerzitě v Brně nebo na Karlově univerzitě v Praze.

Foto: Eva Holá

Foto: Jandová

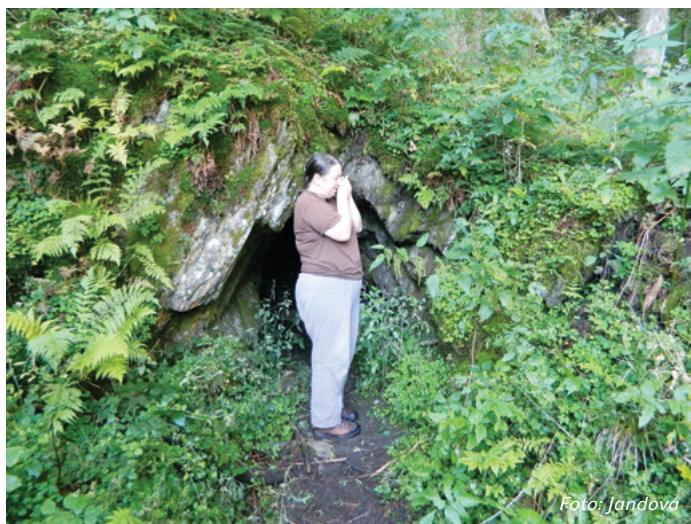

Foto: Jandová

Foto: Jandová

„Průzkum probíhá tak, že lokality jsou prozkoumány odborníkem bryologem, který v terénu pořizuje soupis druhů,“ popisuje Alžběta Čejková. „Druhy, které nepozná pouhým okem a lupou, zaměří přístrojem GPS a odebere malý vzorek k pozdější determinaci pod mikroskopem.“

Určování mechorostu je skutečně poměrně komplikovaná záležitost vyžadující značnou praxi. V terénu se mechy prohlížejí s použitím 15–30× zvětšující botanické lupy, s jejíž pomocí lze určit velkou část nálezů, nicméně některé skupiny je nutné určovat doma s použitím mikroskopu. Pro laika je problematická i úrovněvací literatura. Vzhledem k nepatrné velikosti důležitých znaků nelze určovat mechorosty pouze podle fotografických atlasů, ty slouží spíše k učení a pro zpětnou kontrolu, a je nutné použít určovací klíče. V českém jazyce jsou bohužel dostupné pouze Klíč k určování mechorostů ČSR (1960) a novější online klíč Mechorosty České republiky (2004), který ale není kompletní. Většinou je tak potřeba použít i několik zahraničních klíčů. Významnější položky se archivují v bryologickém herbáři. Ten má obvykle podobu papírových obálek, v nichž je položka volně vložena. Obálky se skladují buď v krabicích, nebo v deskách.

Pro vzácné a ohrožené druhy se určuje velikost populace a přesné souřadnice, vyhodnocují se negativní vlivy působící na daný druh a v takové situaci je popřípadě doporučen vhodný management.

„V posledním roce, to znamená, až budou prozkoumány všechny vytyčené lokality, bude vytvořen regionální červený seznam mechorostů Krkonoš,“ potvrzuje původní záměr projektu Alžběta Čejková, „a tak budou určena centra druhové diverzity české části Krkonoš podle bryofloristických údajů.“

Projekt přinesl zajímavé a překvapivé nálezy

Přestože projekt by měl do své finální fáze dojít v březnu 2023, na Správě KRNP už nyní vědí, že přinesl některé velmi zajímavé nálezy. Jedním z nich je křížítka vystoupavá, *Lophozia ascendens*, drobná, zhruba 1 cm vysoká játrovka rostoucí na tlejícím

dřevě převážně smrků. Jde o druh v současnosti známý ze Šumavy, z Hrubého Jeseníku a několika lokalit v Rychlebských horách, z Králického Sněžníku a od Bechyně. V Krkonoších byla před výzkumem sbírána pouze v roce 1985 v Labském dole. Dalším zajímavým a překvapivým druhem nalezeným v Labském dole je dvouhrotec dlouhý, *Dicranum elongatum*, který byl do průzkumu v Krkonoších zaznamenán pouze na polské straně vrcholové části Sněžky, přičemž z Labského dolu, kde byl nyní nalezen, neexistoval o jeho sběru žádný historický záznam. Jde o 2–10 cm vysoký mech obecně rostoucí na humusu silikátových skal, v alpínských trávnících, zejména na ex-

Celkově bude v rámci projektu v Krkonošském národním parku prozkoumáno 204 lokalit o 3 300 hektarech. Jen v prvním roce od zahájení projektu bylo prozkoumáno 800 hektarů a nalezeno 470 taxonů z celkových 860, u nichž se uvádí, že se v naší zemi vyskytují. Taxon je název souboru jedinců lišících se určitými znaky a vlastnostmi od všech jiných taxonů.

► Skrytý půvab mechu

Foto: Eva Holá

ponovaných stanovištích horských hřebenů a v chladných inverzních polohách horských údolí a pískovcových skalních měst.

Průzkum přinesl také nálezy olešky Blyttovy, Moerckia blytii, tupenky tupé, Obtusifolium obtusum, toporce štetinatého, Tetralophozia setiformis, a další. Je pravděpodobné, že i poslední rok výzkumu přinese další zajímavé objevy.

Od zahájení realizace projektu bylo bryology v prvních třech letech prozkoumáno 2 206 hektarů a každý rok je potřeba zinventarizovat zhruba 25 % vybraných lokalit. Za roky 2018–2021 bylo zmapováno 90 % lokalit. Poté následuje mravenčí práce s určování a psaním závěrečných zpráv.

„Při průzkumu byly objeveny nové druhy pro naši zemi a nové lokality ohrožených druhů,“ hodnotí dosavadní výsledek projektu jeho garantka Alžběta Čejková. „Systematický bryologický průzkum nám poskytl recentní data a možnost je aplikovat do managementových opatření a zohlednit problematiku ochrany mechorostů v rámci projednávaných zásad péče o KRNAP,“ uzavírá prozatím příběh výzkumu krkonošských mechorostů. Pro ni samotnou představuje projekt podle jejích slov spolupráci s výbornými lidmi a odborníky na danou problematiku. Ve stejném duchu se přidává i Eva Holá, která na projektu také pracuje. „Jsem ráda, že takový projekt existuje a já ho mohu koordinovat,“ říká. ●

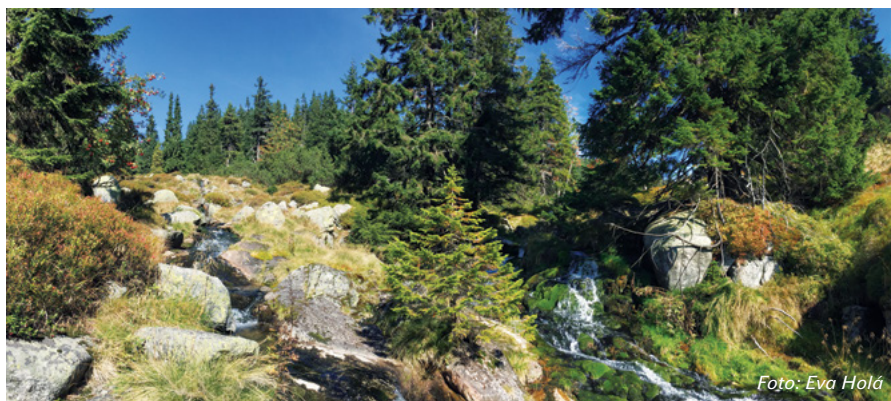

Foto: Eva Holá

Své o mechu vědí ti, pro něž je zkoumáním života mechorostů vášní. V pouštavém textu ho přibližuje bryolog Zbyněk Hradílek z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci:

„Mechy jsou docela zajímavé a okouzující rostliny. Jejich skrytý půvab ale většina lidí nikdy neuvidí, a tím pádem ani neocení.“

Zatímco byliny dorůstají většinou velikosti několika decimetrů a dřeviny až desítek metrů, velikost mechorostů měříme v milimetrech nebo centimetrech. Na první pohled jsou téměř všechny zelené a vypadají jeden jako druhý. Ale je to jen zdání. Jejich proměnlivost je ve skutečnosti ohromná. Na celém světě zřejmě roste více než 20 000 druhů mechorostů. Jen malý zlomek z tohoto množství, asi 860 druhů, můžeme najít i v České republice. Jejich určování není vůbec jednoduché a často se při něm neobejdeme bez mikroskopu. Ve školních učebnicích se mechorosty obvykle dělí na hlevíky, játrovky a mechy. Rostou na loukách, polích, v lesích, sadech, na vyprahlých stepích i pod vodou, mezi dlaždičkami chodníků, na střeších domů a také v korunách stromů, ve studních a jeskyních. Najdeme je od nížin až po nejvyšší polohy našich hor. Ale zdaleka ne všechno, co považujeme za ‚mechy‘, mezi ně skutečně patří. Občas k nim nesprávně řadíme povlaky řas nebo lišejníky, které vlastně ani nejsou rostlinami v pravém smyslu.

Mechorosty se na Zemi objevily již před stovkami milionů let a na rozdíl od plavuní, přesliček, kapradin a cévnatých rostlin zřejmě nikdy nedorůstaly větších rozměrů, než jak je známe dnes. Za dlouhou dobu své existence osídlily všechny světadíly a s výjimkou moří a oceánů je můžeme najít téměř všude. Jsou součástí přírody, ale zároveň životním prostředím pro mnoho dalších skupin organismů. Mechy se podílejí na tvorbě rašeliny a jsou nepřehlédnutelnou složkou horských lesů. V podrostu severské tajgy a v tundře dokonce patří spolu s lišejníky k hlavním složkám těchto ekosystémů.

Mechorosty jsou velmi malé. Některé mají lupenitou, řasám podobnou stélku,

ale většina z nich je členěna na lodyžku, lístky a přichytná vlákna. Jsou to vlastně jakési zmenšeniny kvetoucích rostlin, ovšem s tím rozdílem, že nikdy nekvetou. Patří totiž mezi rostliny výtrusné, dříve se jim říkalo tajnosnubné. V jisté fázi růstu vytvářejí mechové rostlinky více či méně dlouhé štěty s výtrusnicemi. V jejich nitru pak vznikají výtrusy, jimiž se mechorosty rozšiřují. Výtrusy jsou unášeny nejčastěji větrem, méně pak vodou, ale také živočichy včetně člověka. Ano, i my lidé měníme areály druhů mechorostů, aniž bychom si to uvědomovali.

Věda ještě zdaleka nestačila popsat veškerou mnohotvárnost mechorostů. Také jejich význam a role, kterou hrají v přírodě, ještě nejsou příliš známé. V genetice jsou využívány jako modelové rostliny, například čepenka odstálá, při studiu vlivu stresových zátěží na fotosyntetické procesy rostlin nebo jako indikátory atmosférického či vodního znečištění.

Málokdo ví, že u rostlin byly třeba pohlavní chromozomy poprvé nalezeny a rozpoznány právě u mechorostů. Naši předkové ovšem mechy používali v mnohem větší míře než my v současnosti. Svědčí o tom třeba archeologické vykopávky odpadních jímek středověkých měst. A koneckonců, kdo by neznal naše typické podhorské dřevěnice s mechy nacpanými mezi trámy.

Všechny známé v Česku rostoucí mechorosty mají česká jména, což zdaleka neplatí pro všechny u nás žijící organismy. Nepřekvapí jména jako dvouhrotec, bělomech, měřík, ploník, zkrutek, prutník, omšenka, mechovec nebo rokyt. Některá si ještě možná pamatujete z učebnic přírodopisu. Další možná vyvolají lehký úsměv – šikoušek, štíhlík, psízubec, chudozubík, mrtník, ždírnice, nalžovka či pařezníček. Řada z uvedených jmen pochází již z poloviny devatenáctého století, jiná naopak vznikla teprve nedávno. A proč se vlastně jména tvoří? No přece proto, abychom ty rostlinky nějak rozlišili, pojmenovali, lépe poznali a ony tak mohly přejít do širšího veřejného povědomí.“ ●

Káva se SFŽP ČR

aneb co nového chystáme pro obce a města

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Dotazy z webinářů

Státní fond životního prostředí ČR v lednu připravil sérii webinářů pro žadatele o dotace. Webináře nabídly v koncentrované podobě nejdůležitější informace napříč všemi dotačními programy SFŽP ČR. Pro velký zájem Fond zveřejnil na svých webových stránkách záznamy těchto webinářů, stáhnout si můžete také prezentace. Níže uvádíme výběr z odpovědí na dotazy účastníků probírané v závěru každého setkání.

VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

Naše město chce tento rok stavět solární sušárnu na kal z ČOV. Od roku 2023 se dle zákona nebude moci tzv. vyvážet na pole. Plánuje se výzva?

Ano, vyhlášení výzvy je v plánu během 2. čtvrtletí letošního roku v rámci OPŽP 2021-2027, SC 1.5 - Podpora přechodu k oběhovému hospodářství. V rámci střednědobného semináře na téma odpady budou úprava a zpracování odpadních kalů z ČOV prezentovány podrobněji.

Plánovaný vodovod budeme napojovat na vodovod ve vlastnictví SVS. My budeme vlastníky nového vodovodu po dobu udržitelnosti projektu. Je to v pořádku?

Záleží na konkrétní provozní situaci. Pokud se jedná o projekt „na zelené louce“, tedy na území obce neexistuje vodovodní infrastruktura a nový vodovod se bude napojovat na regionální síť ve vlastnictví SVS, vše je v pořádku. Pokud na území obce infrastruktura ve složce pitné vody existuje, je podstatné, kdo je hlavním vlastníkem této infrastruktury (tedy kdo vlastní převážnou většinu tohoto majetku dle Vybraných údajů majetkové evidence - VÚME). Doporučujeme konzultovat konkrétní případ s ředitelem Odboru provozování vodohospodářské infrastruktury SFŽP ČR.

Máme připravený projekt na stavbu kanalizace a ČOV, předpokládáme zahájení stavby 3/2022. Bude možné požádat o dotaci na již zahájenou realizaci?

Ano, podmínkou je, že realizace nesmí být ukončena před podáním žádosti, způsobilé výdaje pro OPŽP 2021+ jsou od 1. 1. 2021.

Bude prosím SFŽP ČR poskytovat půjčky na dofinancování výstavby oddílné kanalizace + ČOV a za jakých podmínek?

Pro kofinancování vodohospodářských projektů podaných v rámci OPŽP formou půjčky připravujeme výzvu v rámci NPŽP cílenou především na menší obce, které mají z objektivních důvodů s dofinancováním projektů potíže.

Jaká je alokace finančních prostředků na program 1.4?

Pro OPŽP 2021+ je alokace na SC celkem cca 541 mil. eur, pro oblast ČOV a kanalizací je vyhrazena částka 399 179 394 eur, pro oblast pitné vody 142 041 655 eur.

Mám dotaz k výzvě NPŽP 9/2021. Limit způsobilých výdajů je stanoven na 3 mil. Dotace 70%. Chápu správně, že došlo k poklesu max. výše dotace na 2,1 mil. oproti výzvě 2/2018, kde byla max. výše dotace 3 mil. Kč?

Ano, oproti výzvě NPŽP 2/2018 došlo ke změně, max. výše dotace vychází z max. výše věcně způsobilých přímých realizačních výdajů na jeden projekt, tj. 3 mil. Kč,

finančně náročnější projekty mohou žádat v OPŽP. Zde ještě upřesňujeme, že dotaci lze kromě výdajů na vlastní realizaci čerpat na projektovou přípravu (způsobilé výdaje max. do výše 10% ze způsobilých výdajů na realizaci) a na publicitu (způsobilé výdaje max. 10 tis. Kč).

Chtěla bych se zeptat na časovou způsobilost realizačních výdajů, tedy zda budou způsobilé výdaje na realizaci projektu i před podáním žádosti o podporu.

Ano, v OPŽP 2021+ je časová způsobilost výdajů od 1. 1. 2021. (Neplatí pro projekty s veřejnou podporou, což se ale netýká projektů VHI.)

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Jak se budou započítávat objemy bioodpadů zpracované přes domovní kompostéry do celkového objemu vytríděných odpadů na území obce pro potřeby doložení procent třídění a následně určení výše poplatku za skládkování?

Odpověď MŽP, Odbor odpadového hospodářství:

Dle § 59 odst. 3 zákona č. 541/2021 Sb., o odpadech, je obec povinna zajistit stanovenou úroveň odděleného soustředěného recyklovatelných složek komunálního odpadu (v roce 2025 a následujících letech alespoň 60%, v roce 2030 a následujících letech ale-

spoň 65 %, v kalendářním roce 2035 a následujících letech alespoň 70 % z celkového množství komunálních odpadů, kterých je v daném kalendářním roce původcem). Jedním z druhů odpadů, který je do výše uvedených recyklovatelných složek započítáván, je biologicky rozložitelný odpad, který je produkován občany a následně vytríděn a předán k recyklaci. V případě, že v obci bylo zavedeno používání domácích kompostérů pro nakládání s biologicky rozložitelnými materiály vznikajícími v rámci údržby zahrad a provozu domácností u občanů, není v současné době možné takto využitelné materiály (rostlinné zbytky) započítat do množství odpadů, které byly vytríděny (viz výše). Nicméně zároveň tímto způsobem zároveň dochází ke snížení celkové produkce odpadu obce. Domácí kompostování taktéž nenahrazuje obecní systém třídění bioodpadů.

Přístup k započítávání biologicky rozložitelných materiálů, které jsou zpracovávány v kompostérech u občanů, je řešen i na úrovni Evropské unie a MŽP bude situaci ohledně možnosti započítávat tyto materiály průběžně vyhodnocovat.

Je plánováno vyhlášení výzvy, ze které bude možné čerpat dotaci na pořízení recyklační linky pro firmy?

Ano, výzva by měla být vyhlášena v rámci prvních výzev OPŽP 2021–2027, tzn. během druhého čtvrtletí letošního roku, a oprávněným žadatelem budou jak soukromoprávní, tak veřejnoprávní subjekty.

Bude v aktivitě pořízení opakovaně použitelného nádobí a obalů oprávněným žadatelem NNO, konkrétně např. zapsaný spolek?

Ano, u tohoto typu projektů jsou nestátní neziskové organizace (nadace a nadační fondy, ústavy, spolky, obecně prospěšné společnosti) oprávněným žadatelem.

Je znám termín pro vyhlášení výzvy na rekonstrukci a výstavbu sběrných dvorů? Mohl byste prosím případně uvést číslo výzvy?

Bude v povinných přílohách nutno doložit usnesení zastupitelstva, mít vysoutěženého dodavatele a s ním podepsanou smlouvu?

Takováto výzva by měla být vyhlášena v rámci prvních výzev OPŽP 2021–2027, tzn. během druhého čtvrtletí letošního roku (číslo výzvy zatím není známo). Povinnými přílohami budou doporučující stanovisko místně příslušného krajského úřadu, analýza potenciálu produkce odpadů, územní rozhodnutí, technická zpráva s technickým popisem (z projektové dokumentace), situace a rámcový rozpočet. Žádný z dotazovaných dokumentů nebude k žádosti potřeba.

Nakládání s nebezpečnými odpady (zdravotnickými) – kdy můžeme očekávat první výzvu? Bude zde také aplikována pro nemocnice veřejná podpora? Bude možné zafinancovat např. i svozovou techniku odpadu mezi krajskými nemocnicemi?

Takováto výzva by měla být vyhlášena v rámci prvních výzev OPŽP 2021–2027, tzn. během druhého čtvrtletí letošního roku. Žádosti budou financovány v režimu veřejné podpory, případně v režimu závazku veřejné služby (krajské nemocnice).

PŘÍRODA A KRAJINA

Chtěla bych se zeptat, zda je možné čerpat dotaci na výsadbu, která proběhne při realizaci stavby parkoviště?

Pokud by parkoviště bylo budováno z propustných povrchů, je možné na výsadbu doprovodné zeleně získat dotaci v rámci opatření 1.3.7 společně s budováním parkoviště. Možné je uvažovat i o podpoře v rámci IROP, pokud by výsadba zeleně byla součástí uceleného pro-

jektu na revitalizaci veřejného prostranství. Pokud by se jednalo o rozsáhlejší výsadbu, bylo by možné podat samostatnou žádost (bez nákladů na stavbu parkoviště) do výzvy OPŽP zaměřené na zakládání a obnovu veřejné sídelní zeleně. Pro nalezení nejvhodnějšího dotačního titulu doporučujeme konzultovat konkrétní projektový záměr s příslušnými pracovníky SFŽP ČR nebo AOPK ČR.

Výzva 4/2021 NPŽP – můžeme kombinovat více míst realizace v rámci jedné žádosti, tj. pozemek v intravilánu + pozemek v extravilánu? Nebo dva pozemky v intravilánu na různých koncích obce?

Ano, v rámci finančního limitu 250 tis. Kč.

Jsou uznatelné náklady (NPŽP – výzva Výsadba stromů) na zavlažování dva zavlažovací vaky k jednomu stromku?

Do jaké míry může žádat o dotaci v roce 2022 subjekt (město), který žádal o stejnou dotaci již v roce 2021?

Zařízení na závlahu je možné podpořit do výše 1 000 Kč na strom. Pokud byla první žádost podána do výzvy č. 9/2019, je možno podat žádost i do výzvy č. 4/2021. Pokud byla první žádost podána do výzvy č. 4/2021, tak další žádost lze podat pouze na výsadbu v jiném katastrálním území.

Pokud se obec skládá ze čtyř katastrálních území, znamená to, že může podat žádost pro každé katastrální území zvlášť (NPŽP – výzva Výsadba stromů)?

Ano, to je možné.

Záznamy z webinarů
Káva se SFŽP ČR jsou ke stažení
na www.sfzp.cz

VLCI V PŘÍRODĚ

KRISTÝNA M. S.

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Emise ze stacionárních zdrojů

Ukončení příjmu žádostí: 15. 1. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 14/2021 přispěje ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek ze stacionárních zdrojů průmyslových a dalších provozů. Cílem podpory je omezit negativní dopady na kvalitu ovzduší, lidské zdraví a míru obtěžování obyvatelstva zápachem. Za peníze z dotace je možné pořídit technologie vedoucí ke snížení emisí vybraných těžkých kovů – olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti – a technologie vedoucí ke snížení emisí pachových látek.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Zahájení příjmu žádostí: 14. 2. 2022

Ukončení příjmu žádostí: 8. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 13/2021 je určena na projekty iniciativy Pakt starostů a primátorů pro klima a energii, jednotliví žadatelé mohou získat až 2 miliony korun. Prostředky umožní zpracovat akční plány pro udržitelnou energii a klima či uspořádat akce pro veřejnost na aktuální témata jako energetická efektivita, využití obnovitelných zdrojů energie či odolnost vůči změně klimatu.

Energetické úspory veřejných budov

Ukončení příjmu žádostí: 30. 9. 2022

Alokace: 3 285 000 000 Kč

Výzva č. 12/2021 rozděljuje prostředky, které jsou určeny vlastníkům veřejných budov na provedení energeticky úsporné renovace pomocí kombinace zateplení obálky budovy včetně výměny oken, řízeného větrání se zpětným získáváním tepla, vnějších pohyblivých stínících prvků a účinných technologií snižujících spotřebu energie či zajišťujících efektivní výrobu elektřiny a tepla, přednostně s využitím obnovitelných zdrojů energie. Výzva je primárně určena pro projekty 146. výzvy Operačního programu Životní prostředí nepodpořené z důvodu nedostatečné alokace prostředků, nicméně je možné podat i zcela nový projekt. **Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.**

Odstranění černých skládek

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2022

Alokace: 50 000 000 Kč

Výzva č. 11/2021 je určena pro obce s rozšířenou působností, které mají na svém území černé skládky, tedy nezákonně soustředěný odpad odložený mimo místa k tomu určená. Minimální částka určená pro jeden projekt je 50 tisíc korun, maximální 0,5 milionu korun.

Hospodaření s vodou v obcích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 1 754 000 000 korun

Výzva č. 10/2021 se zaměřuje na finanční podporu efektivního hospodaření se srážkovou vodou na zastavěném území obcí a protipovodňových opatření se širokým využitím přírodních blízkých prvků. Finance jsou poskytnuty z Národního plánu obnovy. Dotaci je možné získat například na vsakovací a retenční zařízení, akumulární nádrže na zachytávání srážkových vod, na propustné zpevněné povrchy nebo na zelené střechy. **Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.**

Zdroje vody

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 450 milionů korun

Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizace nových nebo zkapacitnění stávajících přivaděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován. Žadatelé mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, obchodní společnosti či zájmová sdružení právnických osob ovládaná z více než 50% obcemi a městy nebo jinými veřejnoprávními subjekty.

Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 95 500 000 korun	Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Státní vlastnictví pozemků umožní správám národních parků a Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR realizaci vhodného managementu dle schválených plánů péče nebo zásad péče. Oprávněnými žadateli jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.
Domovní čistírny odpadních vod Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 300 milionů korun	Výzva č. 7/2021 je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.
Výsadba stromů – grantové schéma Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 150 000 000 Kč	Výzva č. 5/2021 je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků. Žádat mohou nestátní neziskové organizace s prokazatelnou zkušeností s poskytováním podpory na výsadbu stromů a místní akční skupiny (MAS).
Výsadba stromů – individuální projekty Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 200 000 000 Kč	Výzva č. 4/2021 cílí na zlepšení životního prostředí v obcích a jejich okolí prostřednictvím podpory individuálních projektů a zapojení veřejnosti. Jejím cílem je přispět ke zlepšení kvality veřejného prostoru a ovzduší, k vyrovnaní teplotních extrémů a zadržování vody. Předmětem podpory je výsadba stanovištně vhodných druhů listnatých stromů na veřejně přístupných místech, případně v uzavřených vnitroblocích bytových domů využívaných ke komunitnímu setkávání. Žádat mohou subjekty s prokazatelným vztahem k místu realizace projektu s výjimkou politických stran a hnutí.
Ekologická likvidace autovraků Ukončení příjmu žádostí: 31. 3. 2022 Alokace: 80 000 000 Kč	Výzva č. 13/2019 rozděluje peníze na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o podporu mohou v rámci Národního programu Životní prostředí podávat právnické a fyzické osoby, které mají oprávnění podnikat v oboru nakládání s nebezpečnými odpady a mají souhlas k provozování autovrakoviště. Žádosti o poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2021 je možné podávat od 3. ledna 2022.
Územní studie krajiny Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace Alokace: 35 000 000 Kč	Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

Foto: archiv SFŽP ČR

Červený Kostelec: Vozidlo na alternativní pohon

V Červeném Kostelci úředníci a zaměstnanci městského úřadu nově využívají vozidlo s pohonem PHEV (plug-in hybrid). Auto používají ke služebním účelům.

Podoblast podpory: 5.2 – Udržitelná městská doprava a mobilita

Název projektu: Nákup automobilu na alternativní pohon pro město Červený Kostelec

Kraj: Královéhradecký

Okres: Náchod

Příjemce podpory: město Červený Kostelec

Ukončení projektu: říjen 2021

Celkové způsobilé výdaje
771 862 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
200 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Brtnice: Environmentální zahrada

V areálu ZŠ a MŠ Brtnice bude založena nová přírodní zahrada, součástí projektu je výsadba stanovištně vhodného stromu. Změny umožní více využívat zahradu při výuce. Dělníci upraví plochu o rozloze 1 100 m².

Podoblast podpory: 6.1.C – Rekonstrukce a vybavení center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO („Přírodní zahrady“)

Název projektu: Environmentální zahrada při ZŠ a MŠ Brtnice

Kraj: Vysočina

Okres: Jihlava

Příjemce podpory: město Brtnice

Ukončení projektu: listopad 2021

Celkové způsobilé výdaje
574 895 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
488 661 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Roudno: Obnova zeleně

Obec se rozhodla nechat upravit šest menších ploch zeleně. Byly vysazeny nové dřeviny a trvalky, byl založen trávnik a instalován mobiliář.

Podoblast podpory: 5.4.A – Zakládání a obnova ploch zeleně včetně doprovodných vodních prvků přírodě blízkého charakteru a realizace opatření k zajištění podmínek pro existenci volně žijících živočichů v sídlech

Název projektu: Revitalizace zeleně v obci Roudno

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Bruntál

Příjemce podpory: obec Roudno

Ukončení projektu: únor 2022

Celkové způsobilé výdaje
1 493 704 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
1 194 963 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

NP Šumava: Zlepšení propagace

Expozice v informačních střediscích a návštěvnických centrech Správy NP Šumava byly rozšířeny o nová témata, jejich atraktivita se zvýšila o modely živočichů a rostlin. Byly pořízeny interaktivní didaktické prvky pro vnitřní i venkovní použití.

Podoblast podpory: 5.5 – Podpora obcí v národních parcích

Název projektu: Zefektivnění propagace Národního parku Šumava v informačních střediscích a návštěvnických centrech

Kraj: Jihočeský

Okres: Prachatice

Příjemce podpory: Správa Národního parku Šumava

Ukončení projektu: prosinec 2020

Celkové způsobilé výdaje
1 125 364 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
809 728 Kč

Kopřivnice: Odkanalizování místních částí

Hlavním cílem projektu je zlepšení stavu vod prostřednictvím rozšíření stokové sítě s napojením na centrální městskou ČOV. Dojde rovněž k podchycení dalších zdrojů znečištění a rozšíření stávající kanalizační sítě.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Odkanalizování místních částí

Vlčovice a Mniší

Kraj: Moravskoslezský kraj

Okres: Nový Jičín

Příjemce podpory: město Kopřivnice

Předpokládané ukončení projektu: 30. 4. 2023

Celkové způsobilé výdaje
120 050 076 Kč

Příspěvek EU
76 531 923 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Hluk: Posklizňová linka

Posklizňová linka přispívá ke snížení měřitelných emisí tuhých znečišťujících látek, což se pozitivně projevuje na nižších úrovních znečištění ovzduší částicemi PM₁₀ a PM_{2,5}. Došlo i ke snížení fugitivních emisí.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Posklizňová linka Dolňácko

Kraj: Zlínský

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: Dolňácko, a. s.

Ukončení projektu: 27. 2. 2019

Celkové způsobilé výdaje
29 485 860 Kč

Příspěvek EU
19 165 809 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Pardubice: Revitalizace jezera

Revitalizace vodní plochy o výměře 15 750 m² včetně vytvoření litorálního pásma přispěla k obnově biologických vlastností Matičního jezera a ke stabilizaci břehů poškozených erozí.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Revitalizace Matičního jezera, odbahnění a zpevnění břehů s vytvořením litorálního pásma

Kraj: Pardubický

Okres: Pardubice

Příjemce podpory: statutární město Pardubice

Ukončení projektu: 10. 8. 2021

Celkové způsobilé výdaje
17 214 988 Kč

Příspěvek EU
17 214 988 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Třešť: Úspora energie policejní budovy

Na budově obvodního oddělení policie v Třešti byly provedeny stavební úpravy za účelem snížení energetické náročnosti stávajícího objektu. Došlo ke snížení spotřeby energie, k úspoře finančních prostředků Policie ČR a ke snížení emisí CO₂.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Realizace úspor energie – OOP Třešť

Kraj: Vysočina

Okres: Jihlava

Příjemce podpory: Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina

Předpokládané ukončení projektu: 31. 3. 2020

Celkové způsobilé výdaje
1 977 171 Kč

Příspěvek EU
790 868 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

▶ PANDA VELKÁ, SYMBOL OHROŽENÝCH DRUHŮ, UŽ NENÍ V OHROŽENÍ

Čínská vláda v červenci loňského roku oznámila, že vyňala pandu velkou ze seznamu ohrožených druhů. Podle oficiálního vyjádření tak dlouhodobé ochrannářské snahy přinesly své ovoce. Navíc vznikl obrovský národní park, v němž ikoničtí černobílí medvědi přebývají.

Foto: ©OndrejProsicky/Fotky&Foto

Panda velká už není ohroženým druhem, ale stále je druhem velmi zranitelným, zní z oficiálních míst. Ke změně klasifikace došlo poté, co počet pand velkých žijících v divoké přírodě dosáhl 1 800. Odborníci se shodují v tom, že za takovým úspěchem stojí dlouholeté ochrannářské a chovatelské úsilí, jehož nedílnou součástí je i rozšíření míst, v nichž se pandě velké daří žít.

Rozhodnutí o vyjmutí pandy ze seznamu ohrožených zvířat se u odborníků neseťkalo jen s nadšením. Někteří byli proti. Varují, že takový akt může vést k pocitu, že nyní, když je všechno zachráněno, je možné v ochrannářských aktivitách polevit. Tak to v žádném případě není. Je to ale nesporným důkazem toho, že všechno to úsilí mělo význam, a také proto veřejnost nešetří chválou. „Za záchranou pandy velké stojí roky tvrdé práce. Všem ochránářům tleskáme,“ zaznívá často na čínských sociálních sítích.

Jak tedy Čína zachránila pandu velkou?

Pandy kdysi žily na rozsáhlých územích v jižní a východní Číně, ale nárůst lidské populace a s ním související technický pokrok zapříčinily, že jejich počty setrvale klesaly a zbývající medvědi byli nakonec odkázáni jen na oblasti, kde se uchovaly bambusové lesy. A právě obnova těchto lesů stála v pozadí dlouhodobého úsilí o záchranu pandy. Bambusu, který tvoří 99% jejich jídelníčku, spořádá každá panda 12–38 kilogramů denně, aby si udržela úroveň energie nutnou pro přežití.

Rezervace a národní parky jsou výkladní skříní, v níž Čína demonstruje světu svůj zájem o ochranu přírody. Pro stejné účely byla zřízena i chovná střediska pro pandy velké, z nichž nejznámější působí ve městě

Čcheng-tu v provincii Sečuán. Střediska se zpočátku potýkala s velkými problémy a k záchraně ohrožených pand příliš nepřispívala. Byly pro ně odchytávány pandy z volné přírody, ale zvířata se v zajetí nerozmnožovala. Pokud už samice vrhly mláďata, pak se je často nedařilo odchovat. Provoz chovných center tak paradoxně znamenal spíš úbytek pand ve volné přírodě a nevedl ke zvýšení jejich počtu. To vše se ale postupem času změnilo a dnes se mnohá chovná centra mohou pochlubit početnými přírůstky. Ty ale k nárůstu populace v divoké přírodě nepřispívají.

Navracený habitat

V současné době se v čínské volné přírodě pohybuje odhadem 2 060 pand, z toho 1 864 dospělých, a právě díky tomuto počtu pandy velké zmizely ze seznamu ohrožených zvířat a staly se „pouze“ zranitelnými.

„Celé je to opravdu o prostředí, které zvířata potřebují k životu,“ říká Craid Hilton-Taylor, předseda Mezinárodního svazu ochrany přírody. „Pandy zachránilo především to, že dostaly zpátky

svůj životní prostor, protože v něm nalézají dostatek potravy.“ Ztráta habitatu byla podle něj příčinou toho, že v osmdesátých letech minulého století bylo na světě jen něco málo přes 1 200 pand žijících v divočině. „Stačí, když vrátíte do krajiny bambus, a populace pand se začne znovu pomalu zvedat,“ vysvětluje.

GINETTE HEMLEYOVÁ, viceprezidentka oddělení ochrany divoké přírody při WWF (World Wildlife Fund), s jeho slovy souhlasí. „Čína odvedla fantastickou práci v tom, jak investovala do obnovy původních míst výskytu pandy velké i do vytváření nových habitatů, nových rezervací,“ říká. „Je to zdařilá ukázka toho, co se může stát, když to vláda s ochranou divoké přírody myslí opravdu vážně.“

Bude úspěch trvalý?

Současný úspěch může ale mít jepičí život. Předpokládá se, že kvůli klimatickým změnám vymizí v následujících osmdesáti letech více než třetina bambusových lesů, které pandy obývají. „Změny klimatu zvyšují teplotu na planetě a bambus v takovém teple neporoste,“ vysvětluje Craig Hilton-Taylor. „Panda velká je

Číňané si s ochranou životního prostředí v mnoha ohledech hlavu příliš nelámou, s pandami je tomu ale jinak.

Za úmyslné usmrcení zvířete hrozí pytlákovi i trest smrti.

Na případnou záchranu pandy je naopak vypsána odměna odpovídající dvojnásobku ročního platu průměrného Číňana.

Foto: ©LP2udio/Fotky&Foto

Foto: ©gary718/Fotky&Foto

Za záchranou pandy velké z pokraje vyhynutí stojí kromě jiného i velká práce na obnově bambusových lesů. Bambus totiž tvoří 99 % pandího jídelníčku, bez něj by zvířata zemřela hlady.

na bambusu bezvýhradně závislá a bez bambusu nevyhnutelně její budoucnost nijak zolášť slibně,“ varuje.

Uměle odchovaná zvířata v divočině nepřezívají

Mnohé zoologické zahrady a čínská zařízení vsadily při záchraně pandy na metody umělého oplodnění. Ale mnohé z pand narozených takovým způsobem jsou tak zvyklé na život v zajetí, že je pro ně návrat do divoké přírody nemožný. Neumějí v ní totiž žít a přežít.

„Chovat divoká zvířata v zajetí je jako mít pojistku,“ říká Craig Hilton-Taylor. „Ale nechcete je v zajetí chovat věčně.“ Konečný cíl většiny záchraných programů je vypuštění zvířat zpátky do divoké přírody. „Proběhlo několik pokusů o vypuštění pandy do divočiny, ale žádný nebyl úspěšný,“ přibližuje Ginette Hemleyová. „K tomu povede ještě hodně dlouhá cesta.“

První panda narozená v zajetí, Xiang Xiang, byla vypuštěna do divoké přírody. Nedlouho poté jí ubili k smrti divocí pandí samci. ●

PANDAMONIE

Dalším zvířetem, které bylo ve stejném roce vyřazeno ze seznamu ohrožených zvířat, je tibetská antilopa. Pandě se ale dostává mnohem více pozornosti, stala se totiž symbolem ohrožených a mizejících zvířecích populací. Ale nejen to, plyšové pandy vidáme nejen v dětských náručích, ale dokonce i v náruči tak mužného hrdiny, jakým je Jackie Chan. Pohled na pandu nás rozněžňuje. Jak je to možné?

„To, jak jsou černobílé, a ty jejich černé skvrny okolo očí je činí velmi charismatickými. Nic jiného na světě nevyhází jako panda velká,“ vysvětluje Ginette Hemleyová. „Působí nesmírně roztomile, do takového zvířete se zamilujete na první pohled,“ říká Cheng Wen-Haur z organizace Wildlife Reserves Singapore. „A zachraňovat konečně chceme přece hlavně to, co milujeme.“

ECHO

Na vrchu Kapitol v Praze rozkvetne na jaře nová třešňová alej

Praha 4 vysadila na vrchu Kapitol v pražské Michli do starého ovocného sadu celkem pětadesát nových ovocných stromů. V souladu s klimatickou politikou města došlo k dosažení dožívajícího historického sadu tradičními druhy peckovin. Jde zejména o různé druhy jedlých třešní a malvic (hrušně, jeřáby), ale i dvacet tři exemplářů sytě růžově kvetoucích třešní chloupkatých vysazených do zcela nové reprezentativní aleje napříč svahem. Městská část si stejně jako v jiných případech v souvislosti s výsadbou požádala o grantovou podporu z Národního programu Životní prostředí.

V Ostravě udělají z odstavného parkoviště zeleň

Ostrava s podporou Norských fondů připravuje revitalizaci v části obce Heřmanice. V rámci projektu dojde k úpravě plochy před místním kostelem, ze které se vlivem překotné urbanizace a rostoucího průmyslu i dopravy stalo neoficiální odstavné parkoviště. Během projektu budou nahrazeny nepropustné asfaltové povrchy, které znemožňují zasakování dešťové vody, bude vysázena lipová alej, budou připraveny nové květinové záhony i motýlí louky na přilehlém svahu a celý prostor bude uzpůsoben tak, aby opět sloužil jako místo pro komunitní život místních obyvatel.

V Sušici se brzo začne stavět nová sportovní hala

Několik let oddalovaná výstavba sportovní haly v Sušici začala, staveniště bylo předáno zhotoviteli. Městu se na výstavbu, kdy náklady převyšují 100 milionů korun, podařilo získat dotaci. Hala bude energeticky nízkonákladová, bude tak mít nižší náklady na provoz. Na stavbu má být využita dotace z Operačního programu Životní prostředí, který podporuje výstavbu nových veřejných budov v pasivním energetickém standardu. Sportovní hala vyroste v lokalitě Na Hrázi. Počítá se s tím, že do města přiláká velký počet sportovců na různá soustředění a turnaje. Hala bude moderně pojata a nebude určena jen pro míčové sporty. Hotovo by mělo být v roce 2023.

nová

zelená

úsporám

CHYTEJTE DEŠŤOVOU VODU

PROSPĚJETE PŘÍRODĚ
I SVÉ PENĚŽENCE

Dotace až
50%

Podporujeme využívání dešťové vody v rodinných i bytových domech. Poříďte si nádrž a využijte přírodní zdroj rovnou na místě.

MY VÁM NA TO PŘISPĚJEME.

V programu Nová zelená úsporám nabízíme dotace na efektivní zachytávání a využití dešťové a odpadní vody. Zachycenou vodu lze použít na zalévání zahrady nebo jako vodu užitkovou. Snížíte si výdaje a ušetříte pitnou vodu.

www.novazelenausporam.cz

JAK TO MŮŽE VYPADAT?

K akumulaci dešťové vody lze použít novou nádrž, ideálně umístěnou pod zemí, nebo vyčištěnou podzemní jímku, například žumpu, která původně sloužila pro zachytávání odpadní vody či speciálně upravenou studni. V případě odpadní vody se dotace vztahuje na využití šedé vody, to znamená vody z umyvadel, van, sprch či dřezů i vyčištěné odpadní vody původně s obsahem fekálií např. vody z domovních čistíren odpadních vod.

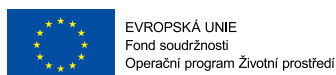
KDO MŮŽE ŽÁDAT

Vlastníci stávajících rodinných a bytových domů i stavebníci nových domů.

JAK POŽÁDAT O DOTACI

Online přes webové stránky www.novazelenausporam.cz. Na webu najdete i potřebné dokumenty, návody a nejčastější dotazy. Žádat můžete před zahájením, v průběhu nebo po dokončení prací.

PŘÍKLADY ÚSPĚŠNÝCH REALIZACÍ

Priorita I | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 15 | číslo 2 | únor 2022 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** vizualizace projektu – sdružení Svratka | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje. **Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.**